

Příloha:

PŘIPOMÍNKY

k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů,

Obecně:

S politováním konstatujeme, že předkladatel ke zpracování návrhu na změnu horního zákona nepřizval představitele významných těžebních organizací těžících energetické a stavební suroviny ani podnikatelské svazy reprezentující těžební organizace ke zpracování návrhu novely horního zákona ani je nepřizval ke konzultacím. Předkladatel požádal o úlevu ke zpracování RIA a jeho žádosti bylo vyhověno. To významně ovlivnilo i obsah důvodové zprávy, zejména v posouzení a vyčíslení dopadů novely na podnikatelské prostředí, kterou báňští podnikatelé odhadují na stovky milionů korun. Organizacím tak bude zamezeno tyto prostředky investovat do rozvoje, průzkumu, vyhledávání, investic, kde by mohly být zhodnocovány, na místo toho budou uloženy na účtech, kde budou podléhat inflaci. Pro některé podnikatelské subjekty může být taková povinnost v krajním případě i likvidační. Zejména pak dojde k potřebě navýšení cash-flow nad rámec dlouhodobých plánů těžebních organizací.

Předložený návrh zákona nabourává ekonomickou situaci těžebních společností s možnými dalšími sociálními dopady na těžební regiony.

K jednotlivým bodům návrhu:

K bodu 1:

S návrhem, jímž se má tímto zákonem zezáväznit Surovinová politika České republiky nesouhlasíme. Stávající Surovinová politika České republiky není vládou schválena v tak konzistentní a jednoznačné podobě, aby její závaznost mohla být vtělena do zákona. Postrádáme též vymezení skutečnosti, že nerostné bohatství je chráněno a využíváno ve veřejném zájmu.

Tato připomínka je zásadní

K bodu 4:

1) Doporučujeme, aby předkladatel prověřil u těžebních společností dostupnost auditovaných účetních výsledků společnosti a podle výsledku prověření určit termín pro předávání nově požadovaných údajů, který bude pro těžební společnosti prakticky splnitelný.

2) Nesouhlasíme s vložením nového textu do ustanovení dosavadního § 29a odst. 1 zavádějící povinnost poskytovat údaje o nákladech na těžbu a průměrné tržní ceně za jednotku množství stanovenou právním předpisem. Ministerstvo průmyslu a obchodu ani orgány státní báňské správy k plnění svých úkolů zavedení takové povinnosti nepotřebují. Tyto údaje, zejména poskytnutí údajů o cenách, považujeme za důvěrné a za součást obchodního tajemství, k němuž jsme se zavázali ve smlouvách o prodeji produkce. Navíc jde o další administrativní zátěž pro podnikatele. Stávající systém stanovení úhrad s náklady na těžbu nepočítá; úhrady se zpravidla vypočítávají součinem sazby a množství. V případě těžby hnědého uhlí povrchovým způsobem se pro stanovení poplatku z vydobytého nerostu hodnotí výhřevnost vytěženého uhlí.

Tato připomínka je zásadní.

3) Z legislativně technického hlediska není vhodné, aby se zákon formou zavedení poznámky pod čarou odkazoval na prováděcí předpis. Doporučujeme upravit.

K bodu 6:

S předloženým zněním návrhu nového textu § 31 odst. 5) nesouhlasíme.

1) Návrh zavádí povinnost zahrnout do technické likvidace dolu nebo lomu i odstranění nepotřebných povrchových a podpovrchových objektů, které sloužily k dobývání výhradního ložiska. Řada těchto objektů může po skončení dobývání sloužit k jinému účelu, ne vždy jsou tyto objekty ve vlastnictví těžební společnosti, a proto nelze ukládat vlastníkovvi tohoto objektu jeho technickou likvidaci a s tím související povinnou tvorbu finanční rezervy na tuto likvidaci. Pokud takové objekty vlastní těžební společnost, jde o diskriminaci těžebních společností, protože v obecném měřítku takovou povinnost jiné provozy (např. chemické) uloženu nemají (včetně sanace a rekultivace pozemků).

Z návrhu je patrné, že spíše vychází z podmínek, v nichž těží OKD, a.s. Mělo by být specifikováno, co se vztahuje na hlubinnou těžbu a na těžbu povrchovou. Žádáme, aby návrh vycházel z myšlenky, že do technické likvidace dolu nebo lomu patří odstranění takových povrchových a/nebo podpovrchových objektů, jejichž odstranění je nezbytné pro provedení sanace a jsou nedílnou součástí důlního díla.

- 2) Návrh zákona ani jiný zákon nedefinuje, co je stabilním a bezpečným stavem, který umožní provedení rekultivací podle zvláštního předpisu. Zákon zná uvedení pozemku do stavu, aby mohla být provedena rekultivace.
- 3) Předložený text zákona se nevypořádává s „dluhy minulosti“.
- 4) Žádáme, aby z textu bylo zřetelně patrné, že sanace se vztahuje k pozemku a že od sanace je třeba oddělit technickou likvidaci.
- 5) Z návrhu je patrné, že zavedení povinnosti ukládat finanční prostředky za účelem technické likvidace dolu nebo lomu je o dalších cash prostředcích. Měla-li by být taková povinnost stanovena, je zapotřebí, aby byla dostatečně určitá, především definováním objektů, jež mají být jejím předmětem. To je svázáno i s návrhem sankčního ustanovení.
- 6) Pojem „technická likvidace dolu a lomu“ je v tomto ustanovení uveden pouze v obecné rovině. Žádáme, aby tento pojem byl v zákonu jasně definován, aby nedocházelo k interpretačním problémům.
- 7) Návrh zavádí zpětnou účinnost. Dosavadní právní úprava řešila vytváření rezerv na sanace a rekultivace v souladu se zákonem č 541/1991 Sb. (rezervy vedeny účetně) a v souladu se zákonem č.313/2006 Sb., jímž byla zavedena povinnost vytvářené rezervy vést na zvláštním účtu. Český báňský úřad ve svých výkladových stanoviscích konstatoval, že technická likvidace není součástí sanace a nelze tedy na ni vytvářet rezervu v souladu s Horním zákonem.

„Podle § 31 odst. 6 zákona č. 44/1988 Sb., je povinností organizace vytvářet rezervu finančních prostředků na sanace a rekultivace, které se ve smyslu tvořených finančních rezerv vztahují na pozemky dotčené vlivem dobývání výhradního ložiska; nevztahují se tedy na vlastní jámy – hlubinné doly, které nemají charakter pozemků – nelze tedy náklady na jejich likvidaci hradit z uvedených finančních rezerv. Likvidaci a zajištění důlních děl a lomů považuje zákon za součást hornické činnosti, jejíž náklady je nutno odlišit od nákladů na sanaci a rekultivaci...“¹

¹ ČBÚ č.j. 266/98 ze dne 12.2.1998

Předkládané ustanovení přenáší tyto následky povinnosti stanovené zákonem č. 541/1991 Sb. na podnikatele, v jejichž zákonných možnostech nebylo řešit situaci s předstihem, naopak, jak vyplývá z výše citovaného stanoviska Českého báňského úřadu, byl takový postup v rozporu se zákonem.

Navrhované řešení je v rozporu s ústavním pořádkem a judikaturou.

Na základě výše uvedeného navrhuje, aby povinnost k vytváření rezervy na sanace, jejichž součástí je i technická likvidace vznikla až v případech, nových dobývacích prostorů, resp. nových důlních děl v dobývacích prostorech, u kterých bude nově navrhována ke schválení tvorba rezervy na sanace.

Tyto připomínky jsou zásadní

K bodu 9.

Upozorňujeme na skutečnost, že stávající model výpočtu úhrad podle nařízení vlády se ukázal u např. ropy, jako špatný. Ropa je komodita, která není obchodována za pevné ceny, ale jejíž prodejní cena je obvykle odvozena od ceny ropy Brent na světových trzích, jejíž vývoj se odvíjí od mnoha geopolitických faktorů a vývoj této ceny prochází zejména v posledním období velkými skokovými poklesy. Nařízením vlády stanovená sazba 558 Kč/m³, jako pevně stanovená sazba vyjádřená za jednotku množství v korunách českých, vychází jako 5% sazba z částky 11.150,--Kč/m³. Při nejnižší ceně za I. Q roku 2016 25,985 USD/barel, tedy 3866 Kč/m³, činila navrhovaná sazba 558 Kč/m³ 14,5 %.

K nápravě faktického stavu žádáme, aby do návrhu zákona bylo doplněno zmocnění pro vládu, aby samostatným nařízením stanovila způsob výpočtu a výši úhrady pro ropu a zemní plyn, případně, aby pro výpočet úhrady za vytěženou ropu byla změněna metodika výpočtu určená nařízením vlády vydaného na základě zmocnění v § 33k odst. 2.

Tato připomínka je zásadní.

K bodu 10.

S návrhem nesouhlasíme. Požadujeme tento bod z novely vypustit, změnu § 33k neprovádět a ponechat stávající znění zákona. Změnou § 33k dochází k odstranění stávajícího pětiletého moratoria na zvyšování sazeb úhrad z vydobytých nerostů s odůvodněním, že

odstranění pětiletého moratoria nemůže ohrozit poplatníka úhrady ve smyslu svévolného a neregulovaného zvyšování sazeb úhrad ze strany státu, neboť zůstává zachován limit 10 % tržní ceny za jednotku množství pro jednotlivé druhy vydobytých nerostů.

Konstatujeme, že předkladatel návrhu svoje tvrzení o tom, že se tato fixace neosvědčila, nijak nevysvětlil. Pokud je zrušení fixace motivováno těžbou lithia a s tím spojených úhrad (viz též bod 9. návrhu), je nanejvýš pravděpodobné, že v nejbližších pěti letech se lithium těžit nebude. I z tohoto důvodu je návrh na zrušení fixace úhrad na pětileté období nedůvodný.

Odstranění stávajícího pětiletého moratoria zásadně zvyšuje podnikatelskou nejistotu, kdy nebude těžebním organizacím umožněno předem plánovat výši finanční zátěže související se stanovením výše sazby úhrady z vydobytých nerostů. Navíc považujeme za nezbytné připomenout, že zavedení pětiletého moratoria bylo kompromisním řešením při poslední novele horního zákona, nad kterým se tehdy shodl předkladatel návrhu (primárně ministerstvo financí) se zástupci dotčeného průmyslu. Nynější navrhované vypuštění pětiletého moratoria nelze ze strany dotčeného průmyslu považovat za v zásadě nic jiného, než porušení tehdy učiněných dohod.

Současně s ohledem na termín stanovený pro zveřejnění úhrady ze strany MPO do 30. 4. daného úhradového období a současně s ohledem na obvyklou obchodní praxi uzavírání smluv na roční období (odpovídající kalendářnímu roku) by došlo u těžebních organizací ke zvýšení ekonomického rizika tím, že se jí případné navýšení úhrady nepodaří přenést do ceny pro odběratele v daném úhradovém období, kdy dojde k navýšení úhrady.

Také nelze pominout, že v navrhovaném novém znění § 33k jsou odstavce, které v principu říkají, že to bude moci vláda svým nařízením měnit v zásadě každý rok. Navíc není z textu novely ani z důvodové zprávy vůbec zřejmé (natož jisté), že zůstanou v platnosti stávající jednotky množství pro jednotlivé druhy vydobytých nerostů (v případě hnědého uhlí KČ/GJ). Může to tedy klidně být vyhlášeno tím nařízením jako % z tržní ceny. Je sice pravda, že kombinací odst. 3 a 4 by se asi dalo dovodit, že to má být v „Kč na něco“ a ne v %, ale jisté to není. Proto se požadujeme, aby pro jakoukoliv další diskusi nad předloženým návrhem novely předkladatel uvedenou oblast, svůj záměr s ní a přesný konkrétní postup, jak by to po novele zákona mělo prakticky fungovat, jasně a srozumitelně popsal. Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2016 Sb. uvádí:

„Obecně se tedy navrhuje zvýšit výnos z úhrad z jednotlivých druhů vydobytých nerostů o cca 100% (tj. 2x). Výjimkou je černé uhlí, hnědé uhlí dobývané hlubinně, radioaktivní nerosty, ropa a hořlavý zemní plyn, kde se zvýšení výnosu z úhrad nepředpokládá...

V případě ropy a zemního plynu zohledňuje zachování současné výše úhrady specifickou použitelnost používaných technologií těžby a finanční náročnost vyhledávání a průzkumu ložisek ropy a hořlavého zemního plynu, která je asi desetinásobně vyšší než u jiných nerostů.“²

V případě řady nerostů stát již v současné době získává značné finanční prostředky a další zvyšování ekonomické zátěže může vést k nechtěným negativním dopadům na ekonomiku a občany ČR. Například u stavebních hmot to může vést ke zdražení bytové výstavby nebo technické infrastruktury státu. Dalším příkladem může být i hnědé uhlí, kdy z vytěženého a využitého uhlí stát již v současné době získává značné finanční prostředky a pokračování ve zvyšování ekonomické zátěže může v kontextu požadavků na další významné investice nezbytné pro splnění požadavků nejlepších dostupných technologií vést k odstavování výroben elektřiny, ohrožení bezpečnosti ČR v oblasti výkonové zabezpečení, významnému zdražení tepla i elektřiny, které ve svém důsledku může vyvolat i sociální dopady u českých domácností.

Z výše uvedených důvodů požadujeme provést celkové vyhodnocení dodatečné ekonomické zátěže vydobytých nerostů a posouzení jejich dopadů na občany a ekonomiku ČR. Příkladem opět může být pro požadované vyhodnocení a posouzení hnědé uhlí. Pro posouzení celkového dodatečného zpoplatnění uhlí v ČR je nezbytné započítat také náklady na nákup povolenky na emise skleníkových plynů, protože její pořízení s využitím uhlí bezprostředně souvisí a jedná se o výnos státu. Celkové dodatečné zpoplatnění uhlí v ČR již výrazně převyšuje také externí náklady v ČR související s jeho využitím v uhelných elektrárnách. V případě zdrojů nezahrnutých do EU ETS je pak nezbytné upozornit na záměry v oblasti zdanění emisí ze zdrojů mimo EU ETS, které v případě jejich realizace budou znamenat mimo jiné další zdanění zejména hnědé uhlí. Kombinace obou návrhů by již mohla přinést podstatné sociální dopady pro domácnosti i ekonomické dopady pro některé malé a střední podniky, které také hnědé uhlí využívají.

Tato připomínka je zásadní.

² Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2016 Sb.

K bodu 11.

S navrženým textem nesouhlasíme

1) Navržený text nestanoví, co je „odborné posouzení“. Žádáme o definování obsahu pojmu.

Tato připomínka je zásadní.

2) Termín převodu peněžních prostředků rezerv, které měly být vytvořeny ke dni 31. prosince 2022, žádáme posunout alespoň do 31. 12. 2024 – 31. 12. 2025. Přesun prostředků vedených na analytickém účtu na zvláštní vázaný účet by se v řadě případů neblaze dotkl finanční stability těžebních organizací nezbytností dodatečně zajistit peněžní prostředky na sanace a rekultivace.

Požadavek zbavit stát rizika nést náklady na neprovedené sanace je logický, nicméně ne ve vazbě na dosud nevyrovnané dluhy minulosti. Proto by tato povinnost těžaře mít prostředky na sanace a rekultivace pouze na vázaných účtech měla nastat až po odstranění „dluhů minulosti“ státu. Bez toho nelze pokračovat v sanacích a rekultivacích dalších území. Stávající systém, kdy se čerpá přednostně z účetní rezervy, je dostatečnou zárukou a pojistkou pro stát.

Tato připomínka je zásadní.

3) Nesouhlasíme se zpětnou účinností povinnosti navrhované v tomto zákonu. Povinnost vytvářet rezervy na sanace a rekultivace zavedla do horního zákona novela č. 541/1991 Sb., přičemž takto vytvářená rezerva byla tvořena účetně, nikoliv ukládáním peněžních prostředků na vázaný účet. Povinnost ukládat prostředky na zvláštní vázaný účet zavedla novela – zákon č. 313/2006 Sb.

V současné chvíli jsou tedy rezervy na sanace a rekultivace vedeny dvojím způsobem:

- a) Rezervy vytvořené od účinnosti zákona č. 541/1991 Sb. do účinnosti zákona č. 313/2006 Sb. jsou vedeny (vytvořeny) pouze účetně;
- b) Rezervy vytvořené/vytvářené po účinnosti zákona č. 313/2006 Sb. jsou uloženy v hotovosti na zvláštním vázaném účtu.

Výše uvedené ustanovení zavádí povinnost uložit na vázaný účet v hotovosti rezervy vytvořené účetně, vedené na analytickém účtu.

Uvedené ustanovení je ustanovením retroaktivním. Takové ustanovení by zasahovalo do hmotněprávní sféry organizace. Dle nové právní normy lze upravovat pouze vztahy, které

vznikly po účinnosti zákona. Takové ustanovení je tedy v rozporu se základními principy právního státu.

Na základě výše uvedeného navrhuje toto ustanovení z navrhovaného zákona vypustit pro jeho rozpor s ústavním pořádkem.

Tato připomínka je zásadní.

K bodům 12., 13. a 14.

S návrhem nesouhlasíme a žádáme jej vypustit. Skutková podstata definovaná v odstavci 4 návrhu je ve vazbě na dikci hmotněprávní úpravy v nově navrhovaném § 31 odst. 5 neurčitá. Vzhledem ke komplexnosti vlivů dobývání, zejména v případě hlubinného dobývání, kdy je hornická činnost povolena několika rozhodnutími, může být porušení povinnosti posuzováno a vykládáno různými způsoby.

Tato připomínka je zásadní.

K Čl. II

1) S navrženou lhůtou v bodu 1. nesouhlasíme (do konce února 2019); není reálná. Hospodaření organizace musí být každoročně uzavřeno v zákonných lhůtách ověřených auditem. Lhůta by měla být stanovena ke dni 30. června 2019.

Tato připomínka je zásadní.

2) S navrženou lhůtou v bodu 2. nesouhlasíme; není reálná. Pro všechny organizace bez výjimky žádáme stanovit dvouletou lhůtu. Zpracování příslušné dokumentace, projednání s dotčenými a zajištění nově požadovaného odborného posouzení si vyžádá výrazně delší dobu. Navíc z navržené dikce není jasné, zda v případě lomu s roční těžbou nad 500 000 tun jde o samostatný lom nebo o součet těžby více lomů jedné organizace. Proto se požaduje lhůtu sjednotit a pro nezbytné administrativní náležitosti vytvořit reálný časový prostor.

Tato připomínka je zásadní.

**K návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech,
ve znění pozdějších předpisů**

Doporučujeme, aby se předkladatel novely zabýval odpovědí na níže vznesené otázky z praxe:

1. Z návrhu novely není zřejmé, kdo bude po zapsání dobývacích prostorů do RÚIAN a zjištění nesouladu se zápisy v Katastru nemovitostí vyzván příslušným katastrálním úřadem k odstranění nesouladu (předpokládáme nesoulad v části druhu nebo způsobu využití pozemků dotčených dobývacími prostory. Referenčním stavem v RÚIAN rozumíme stav platný, tedy pokud v RÚAIN bude vymezen DP a v katastru nemovitostí nebude uveden do souladu druh nebo využití pozemku. Bude mít referenční stav v RÚAIN přednost před údaji z katastru nemovitostí?
2. Navrhované ustanovení neřeší případ, že ke stanovení dobývacího prostoru dochází na základě geometrického plánu k dělení pozemků. Jak bude dělení pozemků zapsáno do katastru nemovitostí?

